

Bravermanová, Milena; Koblířová, Jana

Archeologický textilní fond na Pražském hradě

Archaeologia historica. 1992, vol. 17, iss. [1], pp. 411-419

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/140012>

Access Date: 12. 12. 2024

Version: 20241111

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Archeologický textilní fond na Pražském hradě

MILENA BRAVERMANOVÁ—JANA KOBRLOVÁ

V současné době má odbor památkové péče Kanceláře prezidenta republiky ve své správě kolem 5 000 předmětů. Mezi nimi významné místo zaujímá textilní sbírka, s níž je odborná i laická veřejnost, a to jak doma, tak v zahraničí, poměrně málo seznámena. Výjimku tvoří pouze textilní památky z fondu Klenotnice, z nichž některé byly vystaveny v kapli sv. Kříže, a jejichž soupis pořídili A. Podlaha a E. Šitler (Podlaha—Šitler, 1903). Tento soubor byl nyní nově odborně zpracován N. Bažantovou do katalogu Klenotnice, který má v dohledné době vyjít tiskem. Unikátní je i sbírka gobelinů, čítající přibližně 50 ks, z nichž 40 bylo zhotoveno v období renesance a baroka. Vysokou umělecko-historickou hodnotu má také sbírka perských koberců, tvořící základ vybavení reprezentačních prostor Pražského hradu. Oba tyto soubory jsou však veřejnosti zcela neznámé, neboť až na výjimky jsou nepřístupné a opět až na výjimky nebyly nikdy publikovány. Nezastupitelným dokladem vývoje církevních parament je soubor uložený při katedrále sv. Víta, kde můžeme nalézt církevní roucha raně barokní, i ze začátku 20. století. Tento fond však dosud také nebyl publikován.

Odbor památkové péče Kanceláře prezidenta republiky má však ve své správě i další textilní fond z raně středověkého a středověkého období, výjimečně z období baroka. Tento textil byl získán při archeologických výkopech a výzkumech prováděných na Pražském hradě od 3. třetiny 19. století až do současnosti. Velká část uvedených památek tvoří součást fondu s označením PHA, dále v menší míře již zmíněného fondu Klenotnice a v několika málo případech i fondu, který se vytvořil při bazilice a klášteře sv. Jiří.

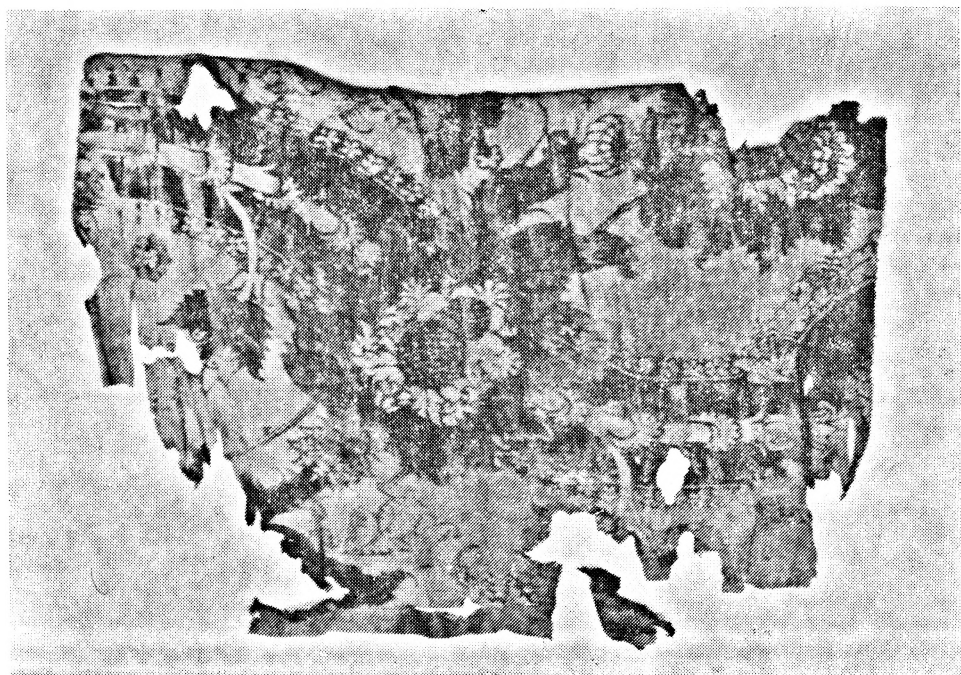
Přestože některé nálezy byly vyzvednuty z místa svého původního uložení již na počátku 20. století, nebyl textil z archeologických výzkumů nikdy soustavně zkoumán. Tato potřeba vyvstala v nedávné době v souvislosti s dalším postupem konzervování a restaurování a s předpokládaným novým uspořádáním depozitářů na Pražském hradě. Základem uvedených činností je shromáždění veškeré dostupné evidence a dokumentace a jejich vyhodnocení. Tohoto úkolu se ujala skupinka odborných pracovníků — N. Bažantová, A. Samohýlová a autorky. Zároveň jsme se však vedle shromáždění všech údajů obsažených v pracovních denících, časopiseckých a knižních studiích, restaurátorských zprávách apod. rozhodli po jejich vyhodnocení přistoupit k odbornému zpracování celého tohoto textilního fondu. Situace je poněkud znesnadněna skutečností, že v době vyzvednutí textilu z místa, kde se původně nalézal, a během různých etap konzervování a restaurování došlo v několika případech k změnám, které nejsou dokumentačně přesně podchyceny. Část tkanin byla konzervována bezprostředně po vyzvednutí z místa nálezů, další část byla konzervována, ev. restaurována na počátku 80. let v Státních restaurátorských ateliérech. Zde musíme s lítostí konstatovat, že postup restaurování v Státních restaurátorských ateliérech mnohdy neodpovídal nejmodernějším a zároveň nejbezpečnějším metodám používaným ve světě, neboť textilie nebyly správně

evidenčně podchyceny, a tak opět došlo v několika případech k jejich záměně. Dalším problémem archeologického textilního fondu je jeho neadekvátní uložení, které souvisí s naprosto neodpovídajícím stavem depozitáře odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky na Pražském hradě. Textilie by měly být uloženy ve speciálních prachotěsných skříních, zavěšeny na ramínkách nebo rozprostřeny v zásuvkách. Naším úkolem je tedy provést nejen dokonalou revizi uvedeného fondu a zhodnotit dosavadní postupy konzervování a restaurování, ale i nalézt takové prostory a způsob uložení textilií, aby tento významný soubor byl přístupný badatelům a zároveň se co nejlépe dochoval pro příští generace jako jeden z dokumentů hmotné kultury různých historických období. Doufáme, že vedle spolupráce s československými institucemi se nám podaří navázat kontakty i se zahraničím. Jako příklad můžeme uvést pomoc jednoho ze špičkových center, zabývajících se restaurováním starého textilu ve Švýcarsku, v Abegg-Stiftung. Toto centrum v současné době restauruje jeden z mála dochovaných středověkých oděvů ze sbírek Pražského hradu, tzv. tuniku Václava IV. Uvedené restaurování nebude Kancelář prezidenta republiky finančně hradit, švýcarská instituce ve shodě s dosavadní praxí tuniku pouze po dokončení prací na krátkou dobu vystaví přímo ve svém muzeu. Vzhledem ke skutečnosti, že odborná veřejnost v zahraničí dosud se sbírkou archeologického textilu z Pražského hradu nebyla seznámena, bylo by žádoucí po ukončení jejího zpracování vydat katalog s barevnými fotografiemi a s cizojazyčným rezumé. Tento katalog by též usnadnil vyhledávání analogií k jednotlivým textiliím, které podle ojedinělých zpráv v zahraničních sbírkách existují. Nově adaptované prostory Pražského hradu též poskytují příležitost uspořádat na závěr krátkodobou výstavu.

Jedním ze souborů archeologického textilu na Pražském hradě, veřejnosti zcela neznámým, jsou textilní fragmenty z hrobů sv. Václava, hrobů biskupů a stavitelů svatovítské katedrály. Tyto tkaniny tvoří dva celky vzniklé náhodně v souvislosti se stavební činností v katedrále. Část z nich byla nalezena v hrobě sv. Václava r. 1911, větší celek pak v r. 1928 v hrobech biskupů a stavitelů katedrály. Hrob sv. Václava byl otevřen poté, co byl přijat záměr zřítit na tomto místě nový oltář. V troskách starého oltáře v dřevěné ostatkové schránce ležely zbytky látek, většinou hedvábných, buď nevzorovaných, nebo vzorovaných typickými renesančními výzdobnými motivy. Interpretacemi historických zpráv i po předběžném průzkumu se zdá, že textilie jsou vesměs gotické a renesanční.

Druhou část tohoto souboru tvoří nálezy z pohřbů z ochozu katedrály, které byly odkryty v r. 1928 v souvislosti s dostavbou chrámu. Hroby byly označeny jmény pohřbených biskupů a Matyáše z Arrasu a Petra Parléře. Bohužel se nedochoval protokol o otevření hrobů, nelze ani s jistotou říci, že byl v té době pořízen. Nedávno byl do Archivu Pražského hradu předán výzkumový deník K. Fialy, dříve uložený v archivu Ústavu dějin umění ČSAV, avšak zprávy týkající se archeologického výzkumu v ochoze katedrály jsou velmi kusé. Víme pouze, že fragmenty tkanin a kůže byly po vyjmutí z hrobů adjustovány pod skla a uloženy v Hilbertově klenotnici. V r. 1985 byly konzervovány v Státních restaurátorských ateliérech, kde však došlo k jejich částečnému pomíchání. Celkem bylo shledáno 36 fragmentů textilu a kůže, v tomto případě součástí kožených bot. Látky byly většinou hedvábné, vzorované geometrickými, rostlinnými a zoomorfními motivy, někdy vyšívané kovovými nitěmi. Většina fragmentů je neidentifikovatelná, v ojedinělých případech lze rozeznat část pontifikálních punčoch, boty a fanony mitry. V současné době celý soubor podrobně zpracovávají N. Bažantová a A. Samohýlová a své závěry uveřejní tiskem.

Naprosto unikátní záležitostí, která snese srovnání s obdobnými soubory uchovávanými původně ve chrámech jako dar významných jedinců nebo zachovaných v hrobech příslušníků vládnoucích dynastií evropských států, je kolekce fragmentů raně středověkých a středověkých rouch (obr. 1). Byla nalezena v roce 1928 v hrobce českých králů v podzemí svatovítské katedrály, která byla otevřena na popud stavitele Pražského hradu K. Hilberta s tím, že bude obnoven její stav. V jednotlivých rakvích byly nalezeny zbytky rouch a dalších textilií silně poškozené rozkladem organických tkání, ale i několikerým ná-

Obr. 1. Fragment sametu se vzorem granátového jablka, Itálie, 2. polovina 15. století. Foto J. Kopřiva.

silným vniknutím do hrobky. Po vyzvednutí byly látky předány Křesťanské akademii k vyčištění. Podle originálů utkali žáci odborných textilních škol kopie, do jedné z nich byly kosterní pozůstatky panovníků a jejich rodinných příslušníků zabaleny a opět v roce 1935 uloženy do nově upravené hrobky. Originální soubor středověkých textilií byl jako jeden z mála publikován (Hilbert—Matiegka—Podlaha 1930, 241—257, Lejsková 1931, 5, Gollerová—Plachá 1937). Originály rouch po vyzvednutí a vyčištění zůstaly uloženy ve svatovítské klenotnici a posléze v depozitáři Jednoty pro dostavení chrámu. Po zrušení Jednoty byly krátký čas deponovány do Archivu Pražského hradu a odtud v 60. letech se dostaly do depozitáře odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky nad Nové zemské desky. V roce 1980 byla roucha, uložená do té doby v balících, předána Státním restaurátorským ateliérům k restaurování a konzervaci. Zde došlo k další manipulaci s nimi, některé fragmenty byly pomíchány a dnes, po 10 letech, ani nemůžeme souhlasit se

samotným restaurátorským zásahem, neboť na některých látkách začínají krystalizovat s největší pravděpodobností minerální soli. Tato skutečnost může být způsobena buď nedostatečným vyčištěním, nebo souvisí s použitím nevhodných chemikálií. V roce 1991 předala Kancelář prezidenta republiky v rámci výše uvedeného spolupráce jeden z nejvýznamnějších kusů tohoto souboru, tzv. tuniku Václava IV., restaurátorskému centru v Abegg-Stiftung, s tím, že tato instituce prošetří nejen dřívější restaurátorský zásah, ale zároveň tuniku nově zrestauroje a adjustuje do původní podoby. Samotný soubor rouch z královské hrobky tvoří až na jednu výjimku (byzantskou látku z 10.—11. století) látky gotické, v menší míře renesanční, zhotovené v Číně, Benátkách a italské Lucce. Všechny fragmenty jsou hedvábné, zdobené rostlinnými, geometrickými a živočišnými motivy, a často vytkávané zlatým a stříbrným vláknem, jsou zastoupeny i samety. Italské látky často vykazují čínský vliv. Celek se dochoval většinou ve fragmentálním stavu, celý oděv lze rekonstruovat pouze u již zmíněné tuniky, u tzv. roucha Ladislava Pohrobka a roucha jedné z manželek Karla IV.

Nadzemní část královské hrobky zhotovil v renesanci nizozemský sochař A. Collin. Mramorovou tumbu zdobí ležící postavy císaře Ferdinanda I. Habsburského, jeho choti Anny Jagellonské a syna Maxmiliána II., jejichž pozůstatky byly do mauzolea přemístěny v r. 1590. V souvislosti s restaurováním této památky byl v roce 1974 podniknut i výzkum tumb, odkud byly vyzvednuty a předány ke konzervování a restaurování pohřební textilie panovnické rodiny (obr. 2). Současně byl restaurován oděv Rudolfa II. a Marie Amálie, jejichž

Obr. 2. Čepce Anny Jagellonské, před rokem 1547. Foto J. Kopřiva.

tumby se nalézají v královské hrobce v podzemí svatovítské katedrály. Restaurování provedla M. Vorlová, která oděvy po jejich vyčištění adjustovala do původní podoby za použití klasických technik — přichycením ručním šitím na hedvábný podklad. Výsledek restaurování ukazuje, jakým způsobem lze s velmi dobrým úspěchem restaurovat textil z archeologických nálezů, kdy oděv je nejen konzervován, ale zároveň i uzpůsoben pro případné krátkodobé vystavení. Celý soubor se skládá ze tří kompletních mužských oděvů (pláště, pláštíku, vesty, kalhot, klobouku, punčoch, podvazků a bot) a dvou ženských oděvů (šatů, čepce, bot a rukavic). Látky jsou hedvábné, většinou sametové, ke zhotovení kvalitně krejčovsky zpracovaných oděvů bylo použito i brokátu, saténu, tylu a mušelínu. Vzhledem k trojrozměrnosti tohoto zrestaurovaného souboru je nutno do budoucnosti počítat s odpovídajícím uložením oděvů do speciálně zhotovených skříní a zásuvek.

V roce 1976 byl v rámci antropologicko-lékařského výzkumu kosterních pozůstatků členů panovnických rodin a restaurování tumby také otevřen hrob Přemysla Otakara II., nalézající se v chórové kapli svatovítské katedrály. Kosterní pozůstatky tohoto krále nechal původně do svatovítské baziliky převézt ze Znojma v roce 1296 Václav II., při výstavbě gotické katedrály byly přeneseny a uloženy do hrobové jámy pod nový náhrobek. Pozůstatky krále byly zabaleny do hedvábné látky načervenalé barvy, při předběžném průzkumu provedeném v Státních restaurátorských ateliérech v rámci konzervování byla zjištěna i vlákna žluté a zelené barvy. Látka je gotická, geometricky zdobená, snad zhotovená v Itálii. Do hrobu se dostala buď na konci 13. století v době uložení těla krále do baziliky, nebo v roce 1365, kdy bylo přemístěno do nové katedrály.

V rámci téhož antropologicko-lékařského průzkumu pozůstatků byla v roce 1981 otevřena i kamenná tumba sv. Ludmily ve svatojiřské bazilice, vybudovaná v 2. pol. 14. století, kam byly uloženy kněžniny pozůstatky po několikánásobném přemístění původně z Tetína do Prahy a i v samotné bazilice. Uvnitř hrobové schránky bylo kromě samotných kostí a pečetí nalezeno i několik textilií, které se svou uměleckohistorickou hodnotou řadí k nejvýznamnějším souborům tohoto druhu nejen v českém prostředí, ale i v celosvětovém měřítku. Jejich konzervaci a restaurování provedli v roce 1982 Státní restaurátorské ateliéry, uměleckohistorického průzkumu se ujala N. Bažantová (Bažantová 1983, 513—519). Nejstarší tkanina mohla pocházet z 10. století z původního hrobu kněžny. Je lněná, geometricky vzorovaná, vyrobená snad v Evropě. Lze se domnívat, že byla součástí původního kněžnina oděvu, možná závojem — nástrojem umučení (obr. 3). Druhá tkanina byla zhotovena ze skořicově hnědého hedvábí, pravděpodobně se na naše území dostala jako import z Východu v 10. století. Okrově žlutá hedvábná látka tvořila další vrstvu obalů, byla zdobena geometrickým motivem a pocházela z Byzance. Vzhledem ke stupni opotřebování byla asi delší dobu užívána, nejspíše jako příkrov na sarkofág. Do hrobu byl později přidán i přední díl tuniky, který je zhotoven ze lněného plátna zdobeného výšivkou. Do uvedeného tvaru byl pravděpodobně uzpůsoben v 11. až 12. století. Posledním obalem ostatků sv. Ludmily byla vyšitá oltářní přikrývka ze lněného plátna, snad domácího původu, z 12. století. Poměrně široký časový úsek, do kterého můžeme nalezené textilie zařadit, dokumentuje tu skutečnost, že v souladu se středověkým kultem světců se textilie staly relikviemi a byly ve schránce ponechány. Tento soubor látek získaných při archeologickým výzkumu byl jako jediný vystaven v roce 1987 v Lobkovickém paláci na Pražském hradě.

V roce 1962 byly zakončeny čtyřleté výzkumové práce ve svatojiřské bazi-

Obr. 3. Lněná tkanina (snad závoj) vzorovaná brošováním z hrobu sv. Ludmily. Evropa, 10. století. Foto J. Kopřiva.

lice, v jejichž rámci byly též prozkoumány tři hroby, v nichž se nacházely kosterní pozůstatky nejstarších přemyslovských knížat. Těla panovníků a příslušníků jejich rodin byla s největší pravděpodobností pohřbena v oděvu nebo alespoň v nějaké pokrývce. Při archeologickém výzkumu byla prokazatelně zjištěna pouze část oděvu knížete Boleslava II. (Borkovský 1975, 26, 142). Několik centimetrů pod jeho levým kolenem se nacházelo deset útržků složeného pruhu látky hnědé a zelené barvy, s největší pravděpodobností hedvábné, vytkávané geometrickým vzorem. Podle naší interpretace mohla tato textilie sloužit jako tkanice, u níž se dochoval i původně vázaný uzel, přidržovat pruhy látky omotané kolem lýtek nahrazující punčochy. I. Borkovský se ve své publikaci zmiňuje i o plátnu, do kterého byly zabaleny kosterní pozůstatky krále Vratislava (Borkovský 1975, 35, 143). Tato látka mohla být přinejmenším gotická, nebyla však dosud, tak jako i další proužek textilie podobný látce z hrobu Boleslava II. (Borkovský 1975, 35), fyzicky nalezena. Pro úplnost je třeba se zmínit i o poznámce I. Borkovského, kterou připojil k popisu nálezu situace v hrobu snad knížete Boleslava I. a Biagoty (Borkovský 1975, 38, 142). Při archeologickém výzkumu byl z místa posledního odpočinku muže a ženy vyzvednuty i kus malty s otisky tkaniny. Vzhledem k tomu, že se nález nedochoval, nelze se k této interpretaci jednoznačně vyjádřit.

Další částí fondu archeologického textilu na Pražském hradě jsou roucha abatyši Jiřského kláštera, která byla vyzvednuta z hrobů v bazilice a v přilehlém klášteře při archeologickém výzkumu I. Borkovského v letech 1959–1963. Nálezy byly souhrnně popsány v publikaci v roce 1975 (Borkovský 1975, 43–

49), nyní se s jednotlivými náleзовými zprávami postupně předávají Archeologickým ústavem ČSAV Kanceláři prezidenta republiky. Tyto textilní nálezy nebyly dosud podrobně zpracovány, chybí i technologický rozbor samotných látek a způsob zpracování oděvů. Soudě podle poměrně rozsáhlého ikonografického materiálu — ve fondu Jiřského kláštera se dochovaly portréty abatyšů, malované v 17. a 18. století — představené kláštera se odívaly do velmi podobných rouch. V současné době převzal odbor památkové péče Kanceláře prezidenta republiky do své správy zatím 5 souborů z hrobů abatyšů. Textilie se dosud většinou nalézají v původním stavu, restaurovány jsou pouze oděv a polštáře z tzv. hrobu abatýše Mladý. Výbava tohoto hrobu pochází s největší pravděpodobností z roku 1673, z doby, kdy za návštěvy císaře Leopolda v Praze byly přeneseny domněle pozůstatky zakladatelky kláštera do výklenku po levé severní straně oltáře kaple. Tvoří ji řeholní šaty, rukavice, závoj, brokatové a sametové polštáře a vyšívaný šátek z berly. Tento soubor je nyní vrácen (až na prapor z berly) do místa původního uložení. V současné době probíhá restaurování šatů, sítky na vlasy, sáčku a rukavic, pocházejících z hrobů dalších dvou abatyšů — F. H. Pierone de Galiano a I. K. Roudnické. Textilie z těchto dvou hrobů i z dalších tří pocházejí z 18. století, jsou tedy, snad s výjimkou textilií z hrobu sv. Prokopa, nejmladšími nálezy z fondu archeologického textilu, nalezeného na Pražském hradě. Vedle samotných řeholních rouch — šatů, závoje nebo sítěk na vlasy a rukavic — obsahují i další předměty zhotovené z textilního materiálu — škapulíře, stuhy a polštáře. Hroby byly označeny jmény pochovaných abatyšů, lze je tedy připsat konkrétním historicky doloženým osobám.

V roce 1925 při rekonstrukci Starého paláce bylo ze studny u kostela Všem svatých vyzdvíženo vedle dalších nálezů i několik kusů textilu. Jednalo se o živůtek, sítku na vlasy, váček, další množství neurčitelných textilních fragmentů a 52 kusy kožené obuvi. Část tohoto souboru byla v roce 1985 konzervována v Státních restaurátorských ateliérech, zbytek byl nedávno v původním stavu předán odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. V současné době autorky tohoto příspěvku předaný textil podrobně zkoumají a hodlají jej samostatně publikovat. Jednotlivé kusy oděvu se do studně s největší pravděpodobností dostaly před 70. léty 16. století, neboť v té době po rozsáhlém požáru Pražského hradu došlo k obnově kaple Všem svatých a tím i k zániku studny. Živůtek byl zhotoven z hedvábného brokátu dnes starorůžové barvy, byl geometricky vzorován a vytkán stříbrným páskem. Představuje velmi kvalitní ukázkou původně španělské módy, která v 16. století pronikla do střední Evropy. Sítka a váček byly zhotoveny drháním z hedvábné příze. Celý soubor je ukázkou částí renesančního ženského oděvu patrně ovlivněného luxursním prostředím Pražského hradu.

V roce 1987 byl restaurován náhrobek sv. Prokopa v kostele Všem svatých. Akce byla motivována 400. výročím přenesení ostatků českého patrona ze Sázavského kláštera do Prahy v roce 1588. Při této příležitosti byla z náhrobku vyzvednuta schránka s údajnými kosterními pozůstatky, zabalenými v několika kusech textilu — ve dvou hedvábných oltářních přikrývkách, z nichž první byla zdobená paličkovanou krajkou, druhá měla u okraje síťovanou vsadku a okraj opět lemován paličkovanou krajkou. K ostatkům bylo připojeno dalších jedenáct fragmentů různých látek, zmuchlaných do malých balíčků. Část z nich byla opět hedvábná, i zbytku je nutno provést technologický rozbor. Textilní fragmenty z hrobky sv. Prokopa pocházejí z delšího časového úseku, čemuž odpovídá i několikeré otevírání hrobu světce, včetně přenesení ostatků ze Sázavského kláštera do kostela Všem svatých na Pražském hradě.

V roce 1884 byl náhrobek již poněkoli káté opravován a z této doby pochází i pečeť kardinála Skrbenského připojená k balíku textilií s ostatky. O složitosti historické interpretace vypovídá i závěr antropologického šetření MUDr. E. Vlčka, který bude samostatně publikován. Hrob sv. Prokopa obsahoval totiž kosterní pozůstatky několika jedinců, žádné z nich se však zmíněnému světci připsat nedají. Po vyzvednutí z hrobu byly textilie konzervovány.

Jak vyplývá z uvedeného přehledu textilního fondu, získaného při archeologických výzkumech Pražského hradu, je tento ojedinělý luxusní soubor zatím pouze v malé míře podrobně odborně zpracován a publikován. To je úkol, který čeká v nejbližších letech pracovníky Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta ČSFR i jejich spolupracovníky.

Literatura

- BAŽANTOVÁ, N., 1983: Textilní fragmenty z hrobu kněžny Ludmily. Památky a příroda. 513—519.
- BORKOVSKÝ, I., 1975: Svatojiřská bazilika a klášter na Pražském hradě. Praha.
- GOLLEROVÁ-PLACHÁ, J., 1937: Látky z pražské královské hrobky. Praha.
- HILBERT, K.—MATIEGKA, J.—PODLAHA, A., 1930: Královská hrobka v chrámu sv. Víta na hradě Pražském. PA XXXVI, 241—257.
- LEJSKOVÁ, M., 1931: Dvojí šat královen z hrobky českých králů v chrámu sv. Víta v Praze. PA XXXVII, 5.
- PODLAHA, A.—ŠITTLER, E., 1903: Chrámový poklad u sv. Víta v Praze, jeho dějiny a popis. Praha.
- PODLAHA, A.—ŠITTLER, E., 1903: Poklad Svatovítský. Praha.

Zusammenfassung

Der archäologische Textilienfonds auf der Prager Burg (Vorbericht)

Die Sektion für Denkmalpflege der Kanzlei des Präsidenten der ČSFR verwaltet gegenwärtig an die 5 000 Gegenstände. Einen wichtigen Platz nimmt darunter eine Textiliensammlung ein, die den Fachleuten, ebenso wie den Laienkreisen in der Heimat sowie im Ausland relativ wenig bekannt ist. Ein Teil davon kommt von den Ausgrabungen her, die seit dem letzten Drittel des 19. Jhdts. bis zur Gegenwart auf der Prager Burg durchgeführt werden. Obwohl manche Gewebereste schon am Anfang des 20. Jhdts. in situ geborgen worden waren, wurden sie — bis auf einige Ausnahmen — niemals systematisch untersucht. An diese Arbeit trat man erst in der jetzigen Zeit heran, nachdem sich eine kleinere Arbeitsgruppe im Anschluß an die Sektion für Denkmalpflege konstituiert hatte.

Die Grundlage unserer Tätigkeit bildet das Sammeln aller einschlägigen, uns zugänglichen schriftlichen Berichte, zusammen mit deren Auswertung und der schrittweise erfolgenden technologischen Untersuchung dieser Textilien. Einen Bestandteil unserer Aufgabe stellt auch die Revision des physischen Zustandes dieser Gewebereste dar, die zum Teil bereits konserviert, event. restauriert wurden. Die bisherigen Restaurierungsmethoden entsprachen jedoch nicht immer den modernsten, erprobten, anderswo angewandten Verfahren, so daß einige Textilien heutzutage gewisse Änderungen aufweisen. Unsere Untersuchung sollte also die zur Erhaltung dieses Materials nötigen Schritte in die Wege leiten. Im Hinblick auf die neue architektonische Lösung der Depositorien der Denkmalpflege-Sektion muß auch für eine entsprechende Aufbewahrung des Textilienfonds gesorgt werden: einzelne Stücke sollten ausbreitet in staubsicheren Schubfächern liegen, oder sie könnten unter Umständen auf Hängereichen in speziell hergestellten Schänken hängen. Wir wollen sehr hoffen, zum Abschluß unserer Tätigkeit eines Tages alle gewonnenen Informationen und Interpretationen der Öffentlichkeit vorlegen zu dürfen, einesteils in Form eines Katalogs mit Farbfotos, andernteils in einer kurzfristigen Ausstellung in irgendeinem Raum der Prager Burg.

Der gegebene Textilienfonds schließt frühmittelalterliche und mittelalterliche Gewebe ein, von einigen Stücken aus dem Barock abgesehen. Meistens handelt es sich um bloße Fragmente, bis auf einige seltene Fälle, wo es gelungen war ein ganzes

Kleid, bzw. einen Umhang u. ä. zu rekonstruieren. Die Funde wurden aus den Gräbern der Herzöge, Könige, Bischöfe und anderen bedeutenden Personen, event. deren Familienangehörigen geborgen, die in der St.-Veits-Kathedrale, in der St.-Georges-Basilika und in dem Kloster, sowie auch in der Allerheiligen-Kirche bestattet waren. Manche Stücke fand man im Brunnen bei der Allerheiligen-Kirche vor.

Der ganze Fundkomplex verrät den starken Einfluß des luxuriösen Milieus der Prager Burg und kommt in seiner Bedeutung ähnlichen Komplexen in gesamteuropäischem Maßstab gleich.

